

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Teisė ir ekonomika	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Dr. Remigijus Šimašius	Vilniaus universiteto Filosofijos fakultetas, Kriminologijos katedra Universiteto g. 9/1, LT-01513 Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Individualaus pasirinkimo dalykas

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė		Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: - teisės, ekonomikos, arba filosofijos įvadas.	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): -

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5 kr.	132	32 val.	100

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
<p>Tikslas: Ugdyti gebėjimą taikyti ekonominius metodus analizuojant ir sprendžiant socialines problemas, didinant teisinio reguliavimo ir institucijų veiklos efektyvumą, ypač deviacinę elgesį, nusikaltimus, teisės pažeidimus, taip pat teisės užtikrinimo priemones. Gebėjimas atkurti realistine ekonomines nusikaltimus ir kitus teisės pažeidimus darančių asmenų paskatas, maksimizuoti ribotų išteklių panaudojimo naudą mažinant nusikaltimų ir teisės pažeidimų mastą, juos išaiškinant, bei taikant poveikio priemones.</p> <p>Ugdomos bendrosios kompetencijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebėjimas rasti, analizuoti ir sisteminti informaciją iš įvairių šaltinių taikant informacines komunikacines technologijas; • Gebėjimas vertinti kritiškai ir reflektuoti; • Gebėjimas kelti hipotezes ir jas įvertinti; • Gebėjimas dirbti savarankiškai ir bendrauti bei bendradarbiauti, atliekant užduotis įvairiose aplinkose. 		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Žinos ir supras pagrindines giminingų kriminologijai dalykų (sociologijos, teisės, psichologijos ir kitų mokslų) koncepcijas ir sąvokas bei taikomus tyrimo metodus ir suvoks kriminologinio žinojimo taikymo sritis.	Paskaitos, seminarai, literatūros skaitymas, savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas.	Aktyvus dalyvavimas užsiėmimų metu; prezentacijos parengimo ir jos pristatymo vertinimas. Egzaminas.
Gebės savarankiškai suformuluoti kriminologinio tyrimo problemą, argumentuotai pasirinkti ir pagrįsti tam tikrai tyrimo problemai tinkamus tyrimo metodus.	Seminarai, savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas.	Aktyvus dalyvavimas užsiėmimų metu; prezentacijos parengimo ir jos pristatymo vertinimas.
Gebės savarankiškai ar komandoje, laikantis etinių ir teisinių kriminologinių tyrimų atlikimo reikalavimų, planuoti, organizuoti ir vykdyti kriminologinių tyrimų atlikimą, rinkti kiekybinius ir kokybinius duomenis, atlikti šių duomenų analizę,	Seminarai, savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas.	Aktyvus dalyvavimas užsiėmimų metu; prezentacijos parengimo ir jos pristatymo vertinimas.

taikant įvairius statistinės analizės ir interpretacinius metodus, ir tinkamai duomenis interpretuoti.		
Gebės identifikuoti, analizuoti, nustatyti ir spręsti negatyvių socialinių deviacijų, nusikaltimų kontrolės ir prevencijos, socialines baudžiamosios justicijos problemas, susijusias su konkrečiomis visuomenės struktūromis ir institucijomis, analizuoti šių problemų priežastis ir pasekmes.	Paskaitos, seminarai, literatūros skaitymas savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas.	Aktyvus dalyvavimas užsiėmimų metu; prezentacijos parengimo ir jos pristatymo vertinimas.
Gebės paaiškinti, kritiškai įvertinti ir prognozuoti [lokalius ir globalius] socialinius procesus ir vykdyti praktinius sprendimus remiantis parengto ir atlikto kriminologinio tyrimo rezultatų analize.	Paskaitos, seminarai, literatūros skaitymas savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas.	Aktyvus dalyvavimas užsiėmimų metu; prezentacijos parengimo ir jos pristatymo vertinimas. Egzaminas.
Gebės raštu ir žodžiu sklandžiai bei aiškiai bendrauti ir pristatyti gautus kriminologinių tyrimų rezultatus profesinėje aplinkoje ir su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai.	Seminarai, savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas.	Aktyvus dalyvavimas užsiėmimų metu; prezentacijos parengimo ir jos pristatymo vertinimas. Egzaminas.
Gebės aiškiai ir nuosekliai reikšti mintis, analizę pagrįsti argumentais ir empiriniais įrodymais.	Seminarai, literatūros skaitymas savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas.	Aktyvus dalyvavimas užsiėmimų metu; prezentacijos parengimo ir jos pristatymo vertinimas. Egzaminas.
Gebės savarankiškai plėsti savo žinias ir gebėjimus, analizuoti ir kritiškai vertinti savo veikslą ir profesinius pasiekimus bei atsizvelgiant į tai koreguoti savo veiksmus.	Paskaitos, seminarai, literatūros skaitymas savarankiškas tyrimas ir jo pristatymas.	Aktyvus dalyvavimas užsiėmimų metu; prezentacijos parengimo ir jos pristatymo vertinimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konferencijos	Seminariai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktiniai darbai	Savarankiškas darbas	Užduotys
Įvadas į ekonominę analizę ir filosofiniai teisės ir ekonomikos pagrindai. Ekonominio, sociologinio, teisinio ir psichologinio požiūrių skirtumai ir sąveika. Mikroekonomika ir makroekonomika (mikroanalizė ir makroanalizė). Pagrindinės sąvokos: efektyvumas, racionalus pasirinkimas, sąnaudos ir nauda. Lošimų teorija. Eksperimentinė ekonomika. Bihevioristinė ekonomika. Apriorinė Austrų ekonomikos mokykla. Kitos ekonomikos mokyklos. Privalomos ir papildomos literatūros apžvalga – pristatymas.	2					2	1	Levitt, Dubner (15 - 26)
Racionalaus pasirinkimo teorija, paskatos. Racionalaus pasirinkimo teorijos sampratos, kritika ir ribos. Paskatos, sąnaudos ir neteisėtas elgesys. Vadovo – agento (Principal – agent) problema. Teisė kaip praktika.	2		1			3	10	Norkus2000 (1 – 18); Coleman (183 – 218); Posner (68 – 90); Hayek 1998 (91 -112); Levitt, Dubner (27 – 52). Perskaityti prieš paskaitą.
Nuosavybės teisė, sutarčių teisė ir jų ekonominiai aspektai. Nuosavybės teisės reikšmė ekonomikoje. Išteklų paskirstymas ir nuosavybė. Sandorio kaštai ir Coase teorema.	2		1			3	7	Coase (1 – 44); Coleman (576 – 605, 681 - 719). Perskaityti prieš paskaitas.

Nusikaltimo ekonominė analizė – kodėl (ne)apsimoka nusikalsti? Išorinis poveikis (Eksternalitetas). Socialinis kapitalas. Veltėdžio (free raider) problema ir sąveika su nusikalstamu elgesiu. Kriminalizavimo ir dekriminalizavimo bei kriminalinės justicijos ekonominė analizė. Ekonominis nusikaltimų poveikis visuomenei ir jo skaičiavimas. Ekonominių nusikaltimų specifiška. Fizinį ir juridinių asmenų atsakomybės ekonominiai aspektai.	3		1			4	4	Coleman (219 - 267); Friedman (223 – 243); Perskaityti prieš paskaitą.
Žinių asimetrijos problema bei valstybė, bendruomenės ir individai. Žinių asimetrija bei jos pasekmės. Asmeninės, viešosios ir grupinės gėrybės. Konkurencija, organizacija ir bendruomenė kaip teisės, teisės realizavimo sistemos. Valstybės poveikio žmonių veiklai tipai: reguliavimas, finansų persikirstymas, tiesioginė veikla. Privačioji ir viešoji partnerystė, nevyriausybinės organizacijos, įmonės, pelno siekimas ir nusikaltimų bei kitų teisės pažeidimų kontrolė.	2					2	5	Hayek 1945 (519 – 530); Coleman (369 – 404); HBR (25 – 44) arba bet kuriuos kitus tris pasirinktus skyrius). Perskaityti prieš paskaitą.
Prevencijos, užkardymo ir sankcijų ekonominė analizė. Sankcijų tikslai. Retribucinis teisingumas ir atkuriamasis teisingumas. Sankcijų ir kriminalinės bei administracinės justicijos sistemų nauda bei kaštai. Ekonominės sankcijos. Civilinės, administracinės ir baudžiamosios atsakomybės atskyrimo problemos. Atsakomybės formų ekonominė analizė. Nusikaltimų užkardymo ekonominė analizė ir optimalus resursų paskirstymas. Nusikaltimų prevencijos ekonominė analizė. Individo, valstybės, verslo (įskaitant saugos tarnybų, draudimo ir kitų), nevyriausybinų organizacijų, bendruomenės vaidmuo teisės kūrimo, pažeidimų užkardymo, prevencijos, sankcijų taikymo veikloje.	2		2			4	7	Friedman (223 – 243); Levitt, Dubner (101 – 124). Perskaityti prieš paskaitą.
Išteklių ribotumas, bei teisės normų, reguliavimo ir teisės realizavimo ekonominė analizė. Rinkos nesėkmės. Reguliavimo teorija. Reguliavimo užvaldymo teorija. Rizikų vertinimas, pastangų koncentravimas, užmerktos akies principas, institucijų veiklos planavimas, matavimas, biudžetavimas.	2		2			4	9	Levitt, Dubner (53 – 78); Friedman (18 – 27, 297 - 318); OECD 2014 (1 – 50). Perskaityti prieš paskaitą.
Kai kurie teisės ir ekonomikos taikymo pavyzdžiai. Prohibicijos pamokos ir šiuolaikinė narkotikų politika. Duomenų apsaugos reglamentavimas. Dirbtinio intelekto reglamentavimas. Mokesčių politika.	1		1			2	7	Savarankiškai pasirinkta literatūra. Perskaityti prieš paskaitą.
Pasirinkto atvejo analizė. (Studentams duodamas darbas savo pasirinktoje teisinio reguliavimo ar jo taikymo sferoje išanalizuoti kokia problema sprendžiama, kokie metodai taikomi jos sprendimui, kokie patobulinimai gali būti daromi vertinant iš teisės ir ekonomikos perspektyvos)			8			8	50	Studentai pasirenka jiems aktualią problemą, pasitvirtina ją su dėstytoju, ir išanalizuoja praplėsdami įrankių jai spręsti spektrą naudodamiesi įgytomis žiniomis. Problemas ir sprendimas pristatomas auditorijoje, įvyksta

									aptarimas. Po aptarimo pristatymas papildomas ir dar kartą trumpai pristatoma kas pakeista.
	Iš viso	16		16				32	100

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Pasirinkto atvejo analizė	40	Paskirta data užsiėmimų metu	Vertinami šie studentų parengtų prezentacijų ir jų pristatymų aspektai (taikoma dešimtbalė skalė): 1. Susipažinimas su moksline literatūra ir jos supratimas, prezentacijos struktūros aiškumas, nagrinėjamos problemos apibrėžimas, pateikiamų idėjų pagrindimas ir apibendrinimas, tinkamas citavimas ir mokslinis darbo stilius. 2. Gebėjimas tinkamai reaguoti į klausimus ir diskutuoti. Pristatymo trukmė (15 min.), pristatymo aiškumas (gebėjimas aiškiai suformuluoti nagrinėjamą problemą bei pateikti pagrindines darbo išvadas), įdomumas, auditorijos įtraukimas, gebėjimas atsakyti į klausimus. Galimybė papildyti/pataisyti pristatymą ir pateikti jį pakartotinai.
Aktyvus dalyvavimas	30	Viso semestro metu	Studentas gauna tris balus, jei jis viso semestro metu aktyviai dalyvauja diskusijose, geba užduoti ir atsakyti į klausimus, teikia kritines pastabas, būna įsitraukęs į atliekamas praktines užduotis, atlieka namų darbus, reflektuoja užsiėmimų metu. 0 balų skiriama, jei studentas beveik nedalyvauja diskusijose (tik atsako į pateiktus klausimus), nededa pastangų tinkamai atlikti namų darbus bei praktines užduotis užsiėmimų metu.
Egzaminas	30	Kurso pabaigoje	Gebėjimas pristatyti kurso medžiagą atsakant į egzaminu klausimus.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
James Coleman	2005	Socialinės teorijos pagrindai		
David D. Friedman	2001	Law's Order: What Economics Has to Do with Law and Why It Matters		https://digitalcommons.law.scu.edu/monographs/5/
Friedrich Hayek	1945	The Use of Knowledge in Society	American Economic Review, XXXV, No. 4; September, 1945, pp. 519-30	https://siliconflatirons.org/documents/initiatives/IRLEdaytw/o/Hayek_Knowledge_in_Society.pdf
Steven Levitt, Stephen Dubner	2007	Keistonomika. Išdykėlis ekonomistas nagrinėja nematomąją pusę.		
	2018	HBR Guide to Data Analytics Basics for Managers	Harvard Business Review Press	
Papildoma literatūra				
Gary Becker	1968	Crime and Punishment: An Economic Approach	Essays in the Economics of Crime and Punishment	https://www.nber.org/system/files/chapters/c3625/c3625.pdf

Gary Becker	1976	The Economic Approach to Human Behavior		https://books.google.lt/books/about/The_Economic_Approach_to_Human_Behavior.html?id=qQAZnc-mMSoC&redir_esc=y
Bruce L. Benson	1990	The Enterprise of Law		
Harold Berman	1999	Teisė ir Revoliucija (Įvadas)		
Ronald Coase	1960	The problem of social cost	The Journal of Law & Economics. Vol III	https://www.law.uchicago.edu/sites/default/files/file/coase-problem.pdf
Erling Eide, Paul H Rubin	1978	Economics of crime	Law & Economics Research Paper Series Research Paper No. 11-114	https://www.researchgate.net/publication/228217503_Economics_of_Crime
Friedrich Hayek	1998	Teisė, įstatymų leidyba ir laisvė. 1 tomas.		
Ludwig von Mises	1949	Human Action.		https://cdn.mises.org/Human%.pdf
Zenonas Norkus	2000	Racionali veikla Maxo Weberio sociologijoje ir racionalaus pasirinkimo teorijoje	Problemos, 57, pp. 17–34. doi:10.15388/Problemos.2000.57.6818.	https://www.journals.vu.lt/problemos/article/view/6818/4530
Elinor Ostrom	2012	Governing the Commons. The Evolution of Institutions for Collective Action		https://www.actu-environnement.com/media/pdf/_ostrom_1990.pdf
Richard Posner	2004	Jurisprudencijos problemos.		
Vernon Smith	2004	Constructivist and Ecological Rationality in Economics		https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=a8c897e279548f4df2713666a0b1b8ff092e8c77
George Stigler	1971	The Theory of Economic Regulation	The Bell Journal of Economics and Management Science, Vol. 2, No. 1, pp. 3-21	https://www.jstor.org/stable/pdf/3003160.pdf?refreqid=fastly-default%3A67b715428736924282a3fcfc627f261e&ab_segments=&initiator=&acceptTC=1